

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

**Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og
Knudshoved Odde**

Natura 2000-område nr. 169

Habitatområde H148

Fuglebeskyttelsesområde F81

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Dato: Juni 2023

Forsidefoto: Den vestlige del af Knudshoved Odde

ISBN: 978-87-7564-613-5

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Biodiversiteten i Danmarks største og mest værdifulde naturområder

Danmark rummer storslået natur.

Fra Skagens Gren og Skagerrak over Møns Klints hvide kridt til Paradisbakkerne på Bornholm. De tre ikoniske steder er nogle af de i alt 257 Natura 2000-områder. Det er steder på land og til havs, hvor der findes en helt særlig natur og biodiversitet.

Der er mange eksempler på sjældne arter og naturtyper, som er vigtige at beskytte. Der findes truede ynglefugle og sjældne planter i Danmark. Dem skal vi gøre en særlig indsats for at bevare.

De 257 områder er fordelt i hele Danmark og ejes og forvaltes af private lodsejere, fonde, kommuner og staten.

Miljøminister Magnus Heunicke

Hvert område har en plan.

Planerne for perioden 2022-27 har to nye elementer. I de store områder kommer nye målsætninger, der giver mulighed for vildere natur. Der peges også på steder, hvor udtag af kulstofholdige lavbundsarealer udover at hjælpe klimaet kan bidrage til bedre natur f.eks. med levesteder for arter eller som buffer mellem sårbar natur og intensivt drevne landbrugsarealer.

Arbejdet med at sikre den eksisterende natur gennem naturpleje fortsætter, og der er en særlig indsats med at beskytte hjemhørende arter mod de invasive, ligesom der etableres forstyrrelsesfrie områder for fugle, havnatur og havpattedyr.

Danmark skal have mere og bedre natur, og det bidrager Natura 2000-planerne til sammen med de mange andre indsatser, som regeringen er i gang med.

Det er f.eks. Havplanens aftale om strengt beskyttede havområder, og den store Havnaturfond, der kan bidrage til øget viden og initiativer til genopretning. Etablering af naturnationalparker og urørt skov, og de netop offentliggjorte vandområdeplaner og forbedringen af vandmiljøet er også helt centrale for at sikre og forbedre naturen i områderne.

Natura 2000-områder rummer nogle af Europas og Danmarks største og mest værdifulde naturområder og repræsenterer en stor del af biodiversiteten. De danske Natura 2000-områder bidrager til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på land og til havs.

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturlilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde	10
2.1 Områdebeskrivelse	11
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	12
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	13
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	13
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	17
2.3.3 Forekomst af marine naturtyper	18
2.3.4 Tilstand af levesteder for arter.....	19
2.3.5 Tilstand af levesteder for ynglefugle.....	20
3. Målsætninger	22
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	23
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....	23
3.3 Modstridende naturinteresser.....	25
4. Indsatsprogram.....	26
4.1 Generelle retningslinjer	26
4.2 Områdespecifikke retningslinjer	27
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	27
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger.....	28

1. Natura 2000-planlægning

Danmark er ifølge [habitatdirektivet](#) forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.

Danmark har valgt at gøre dette bl.a. ved en systematisk og tilbagevendende planlægning i de enkelte Natura 2000-områder. Ud fra direktivforpligtelserne og den nationale naturovervågning fastlægges indsatsen i de enkelte områder for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer). Med en sådan målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og den biologiske mangfoldighed og dermed også til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi 2030 samt FN's Verdensmål.

Der er i alt udpeget 257 Natura 2000-områder i Danmark. Et Natura 2000-område kan indeholde ét eller flere fuglebeskyttelsesområder og/eller habitatområder. Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark. Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden.

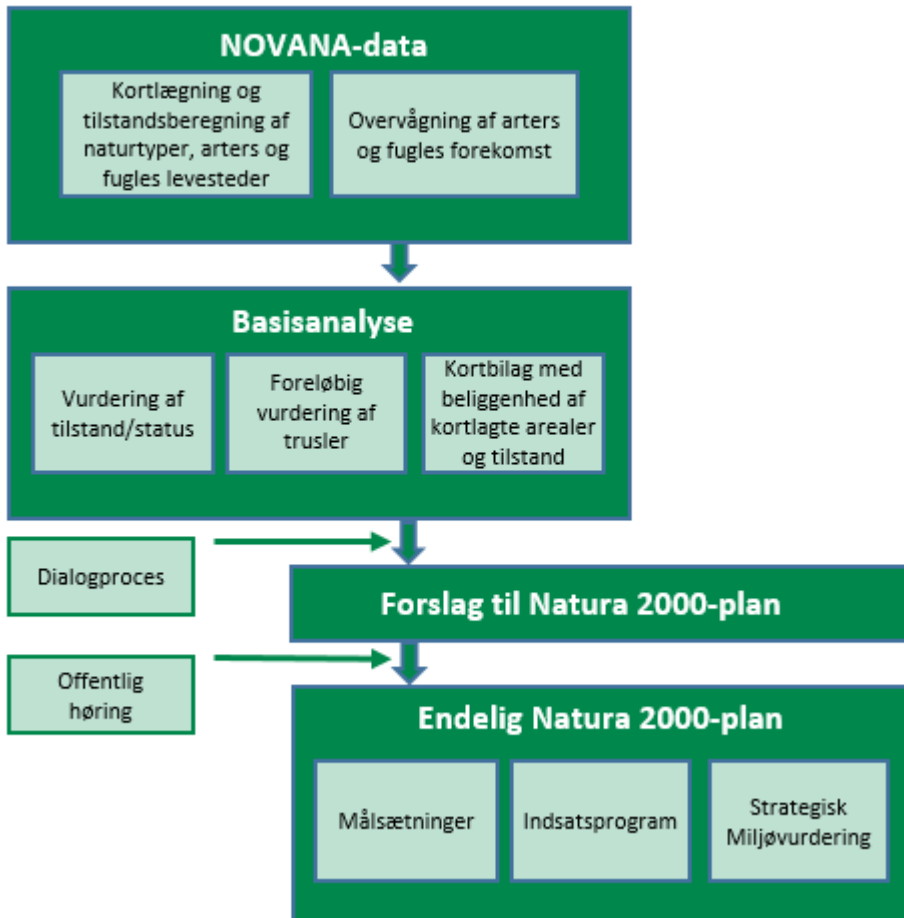
Der er i 2021 gennemført en høring med henblik på at nyudpege eller udvide seks marine fuglebeskyttelsesområder. Det drejer sig om områderne Flensborg Fjord og Nybøl Nor, Sejerø Bugt og Nekselø, Skagerrak, Nordvestlige Kattegat, Smålandsfarvandet og Rønne Banke. De nye/udvidede fuglebeskyttelsesområder inklusiv eventuelle konsekvensrettelser af eksisterende Natura 2000-områder vil indgå i fjerde planperiode (2028-2033).

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan bygger oven på en basisanalyse, der indeholder de faktuelle oplysninger og data om området. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyper, fugle og arter på områdets udpegningsgrundlag. Derudover angiver de hhv. det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig og krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendig for at sikre den nationale prioritering.

Mål og indsatser relaterer til de naturtyper, arter og fugle, som det pågældende Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Både de overordnede og konkrete målsætninger er langsigtede mål, der gælder for flere planperioder, mens indsatsprogrammet er kortsigtet og revideres i hver planperiode. De langsigtede målsætninger er opdateret i denne plangeneration, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områderne geografiske afgrænsning (gennemført i 2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag (jf. nedenstående). De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret for at give mulighed for en mere dynamisk forvaltning. Således bygger de konkrete målsætninger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte område, men det bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tilblivelse af Natura 2000-planen

Processen for tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Denne plan er tredje generation af Natura 2000-planer (2022-27), der også dækker de fredskovspligtige arealer. For de fredskovspligtige arealer dækket af skovloven afløser den Natura 2000-planen 2010-15, som for de fredskovspligtige arealer har været gældende frem til 2021. For alle andre arealer, arter og fugle dækket af miljøbeskyttelsesloven afløser den Natura 2000-planen 2016-21.

På baggrund af overvågningsdata har Miljøstyrelsen i 2019 gennemført en høring i forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder. Høringsnotatet fremlægges samtidig med igangsættelsen af høringen af Natura 2000-planerne 2022-27. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er udarbejdet en miljørapport for hver enkelt natura 2000-plan efter reglerne i lovbekendtgørelse 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Samtidig med høringen af Natura 2000-planerne sendes miljørapporterne også i høring.

1.1 Synergi med anden lovgivning

Natura 2000-planen har fokus på arealbaserede indsatser. Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen. Derudover målsættes miljøtilstanden i havets økosystemer via Havstrategiplanen (II).

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra lokale husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv skal sørge for, at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, samtidig med at der kan ske en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i de marine Natura 2000-områder.

1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder, hvor staten er myndighed f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, kan der følges op med nationale strategier.

Det er kommunerne, der er ansvarlig myndighed for de privatejede Natura 2000-arealer, dog er Miljøstyrelsen ansvarlig myndighed for de privatejede skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Ansvarlige myndigheder skal udarbejde bindende handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planen 2022-27 med fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen af indsatserne.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning. Når indsatserne iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal indsatserne have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelt konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførslen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved væsentligheds- og konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om væsentligheds- og konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlaget for handleplanen samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsatsen i området.

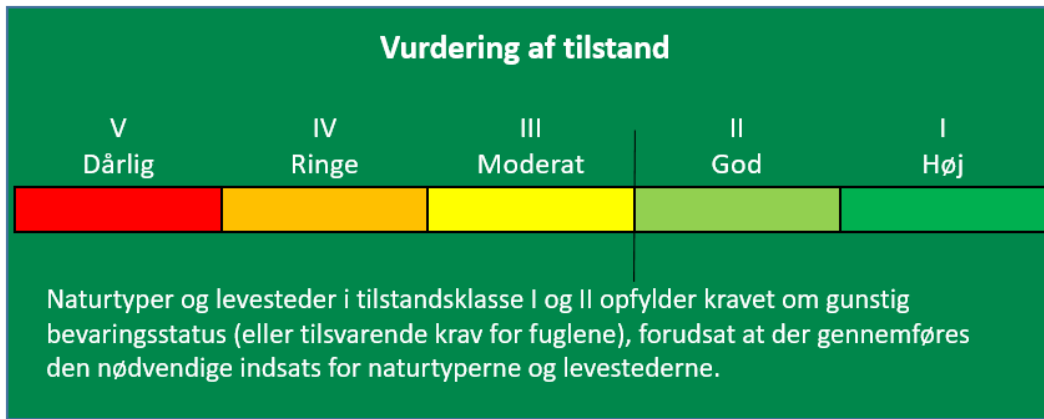
1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundet udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag. Der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Danmark er ligeledes forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet. Ligesom for habitatnaturtyper og -arter laves en vurdering for fuglene med fokus på bl.a. bestandsudvikling.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper samt nogle arter og fugle udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af bl.a. artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre, som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser, angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens/fuglens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift og evt. sikring mod forstyrrelse svarer til gunstig bevaringsstatus eller tilsvarende for fuglenes vedkommende. For naturtyper eller arters/fugles levesteder i tilstandsklasse III-V skal der typisk gennemføres en indledende forvaltningsindsats eller regulering, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet eller levestedet på sigt.

For de fugle, arter og naturtyper, hvor der ikke findes et tilstandsvurderingssystem, skal der i basisanalysen vurderes om given naturtype eller art/fugls levested er stabile, i fremgang eller i tilbagegang eller ukendt, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

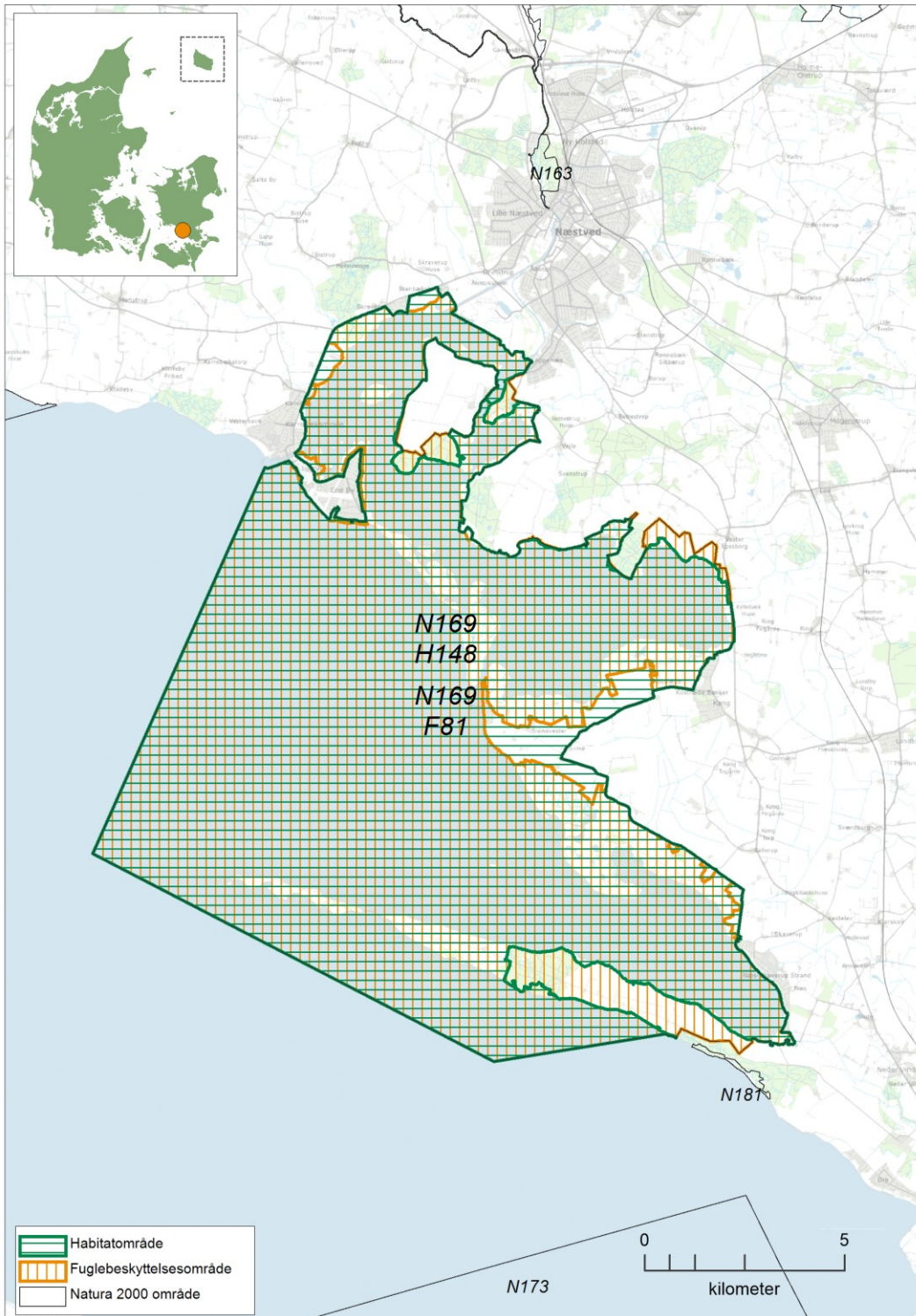
Tilstandsklasser for naturtyper.

Udvalgte forvaltningsbare parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses hvilke tiltag, der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arterne/fuglenes levesteder.

Surt overdrev på Knudshoved Odde, der er levested for rødrygget tornskade. Foto: Miljøstyrelsen

2. Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde

Kortet viser afgrænsningen af Natura 2000-område N169. Området består af habitatområde H148 (vandret grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F81 (lodret orange skravering).

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde har et areal på 17.959 ha, hvoraf ca. 14.441 ha er havareal. Området er afgrænset som vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde H148 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde og fuglebeskyttelsesområde F81 Karrebæk, Dybsø og Avnø Fjorde. Den landliggende del af området er primært privatejet, men hele Dybsø og hovedparten af Avnø er statsejet. Området ligger i Næstved og Vordingborg Kommuner og inden for vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte en lang række marine og kystnære habitatnaturtyper, hvoraf tørt kalksandsoverdrev forekommer med mere end 5 % af den nationale forekomst i den kontinentale biografiske region og kystlaguner forekommer med mere end 5 % i den marin-baltiske region. Området er tillige udpeget for at beskytte en af Danmarks største bestande af klokkefrø, som findes på Knudshoved Odde.

Området er også udpeget for at beskytte en lang række yngle- og trækfugle. Det er bl.a. trækkende vandfugle, der benytter området som spisekammer på deres vej nord- eller sydovert f.eks. spidsand samt flere ynglende tern. Spættet sæl yngler med en større bestand i området og benytter de mange store sten og Avnø Røn i Avnø Fjord som rasteområde.

Lavvandet bugt og kystlagune udgør hovedparten af de marine naturtyper. Karrebæk Fjord og Dybsø Fjord, der er bundet sammen af Krageholm Strøm, udgør tilsammen en meget stor kystlagune. På land er området især karakteriseret ved de stejle kystskrænter på Knudshoved Odde, og strandengsarealer langs hele kysten, med ret store forekomster på Enø og ved Avnø. Desuden er området karakteriseret ved naturtyper på sand såsom forklit samt overdrev på tørt kalksand.

Området udgøres af den lavvandede Avnø Fjord og de store kystlaguner, Dybsø Fjord, Karrebæk Fjord og Krageholm Strøm. Avnø Fjord afgrænses mod Smålandsfarvandet i syd af en langstrakt randmoræne, Knudshoved Odde, mens kystlagunerne afskærmes af en række øer med pålejrde strandvolde eller fed, nemlig Svinø, Dybsø og Enø. Derved fremkommer den dobbelte kystlinje, som betyder, at området er rigt på såvel erosionskyster ud mod Smålandsfarvandet som områder med strømlæ, hvor der er dannet marint forland, strandvoldssystemer, vadeområder og strandenge.

Der er 10 fredninger i området, der som hovedregel har det formål at beskytte de natur- og landskabsmæssige værdier. Krageholm Strøm og en del af Dybsø Fjord er udpeget til vildtreservat for at beskytte trækfuglene.

Draget på Knudshoved Odde. Foto: Miljøstyrelsen.

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 148		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klitlavning (2190)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Klokkefrø (1188)	Stor vandsalamander (1166)
	Spættet sæl (1365)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

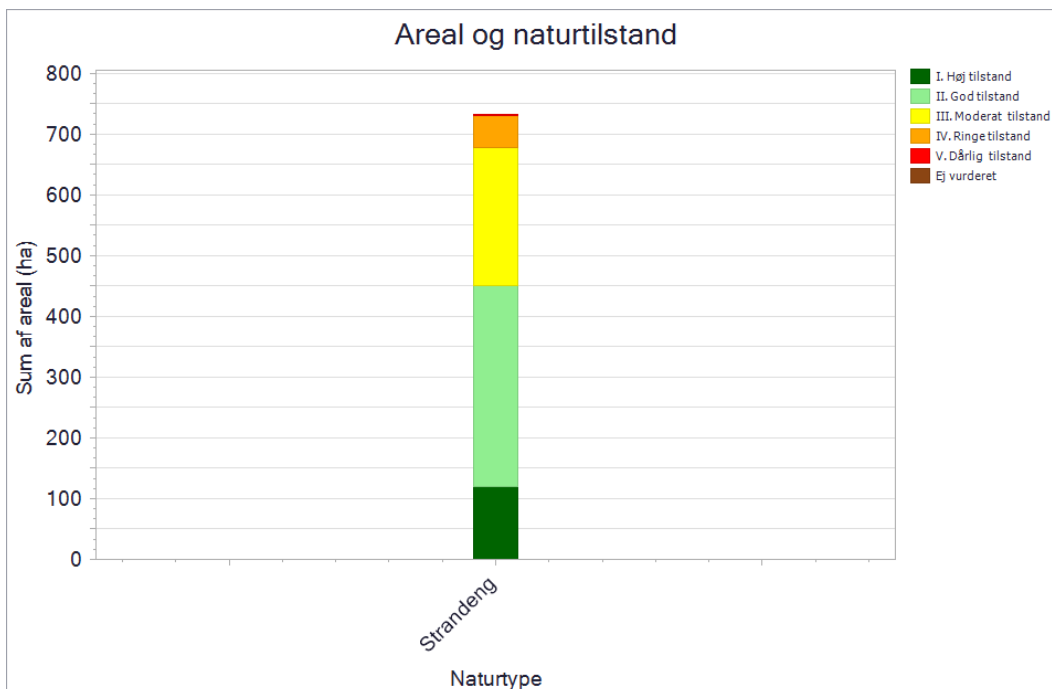
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 81		
Fugle:	Knopsvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Sædgås (T)
	Bramgås (T)	Spidsand (T)
	Skeand (T)	Krikand (T)
	Taffeland (T)	Troldand (T)
	Lille skallesluger (T)	Havørn (TY)
	Rørhøg (Y)	Blishøne (T)
	Klyde (Y)	Dværgterne (Y)
	Fjordterne (Y)	Havterne (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

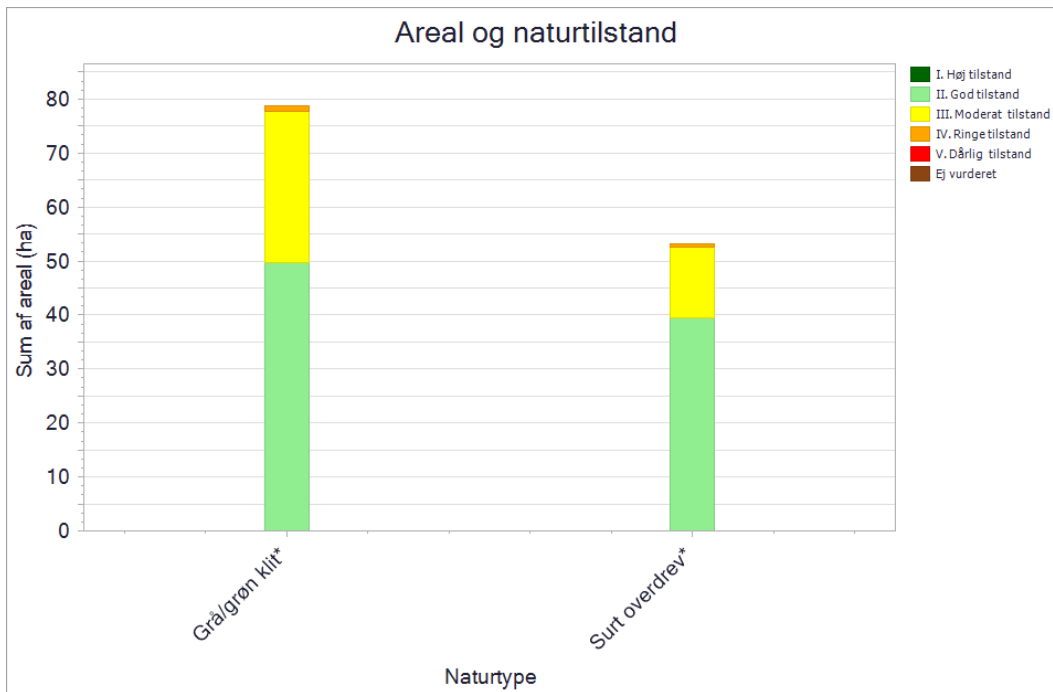
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder

For Natura 2000-områder med habitatnatur eller levestedskortlagte arter og fugle på udpegningsgrundlaget, er arealet af habitatnatur samt antallet af småsøer og levesteder, kortlagt i tredje kortlægningsperiode, vist nedenfor. For de naturtyper og levesteder for arter og fugle, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem, er den beregnede tilstand ligeledes angivet. For arter og fugle uden tilstandsvurderingssystem henvises til basisanalysen og [MiljøGIS](#). Se desuden basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

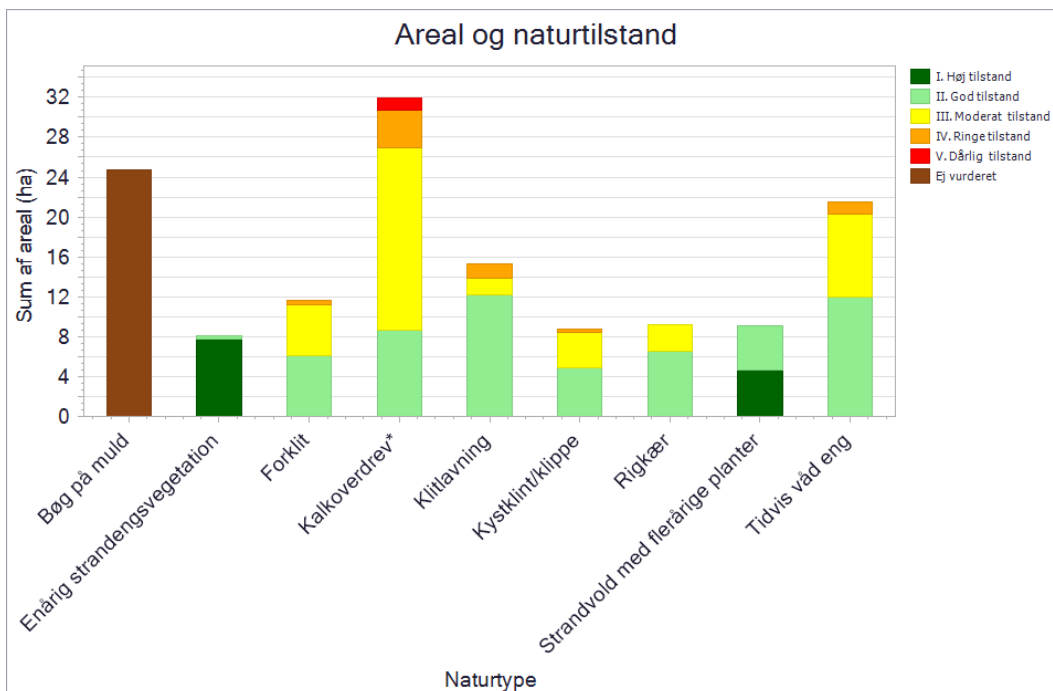
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

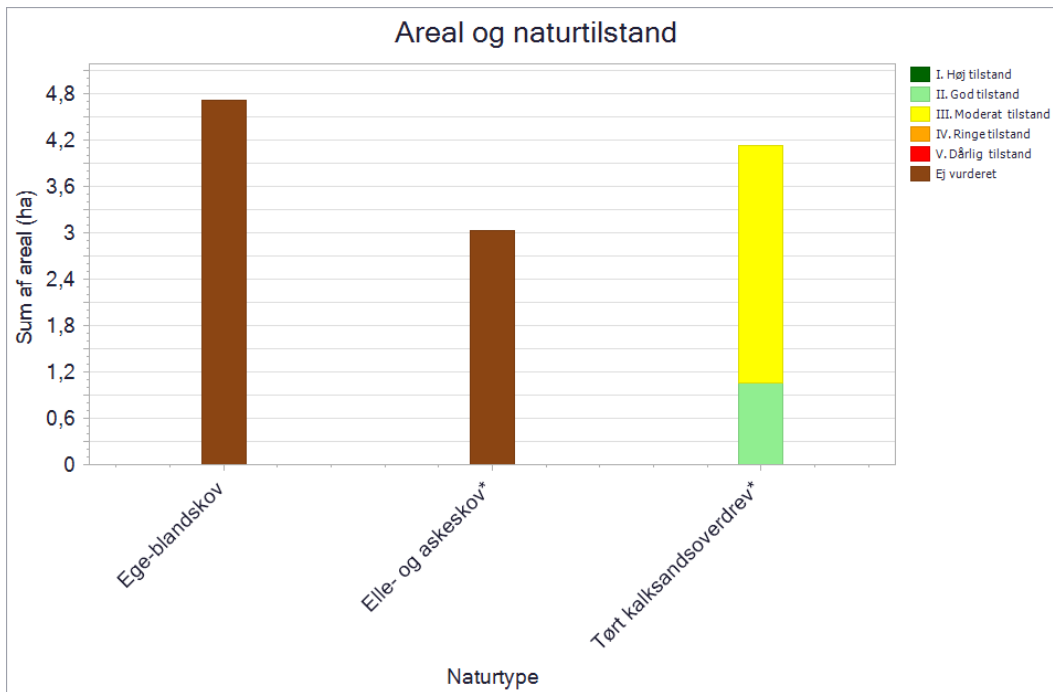
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

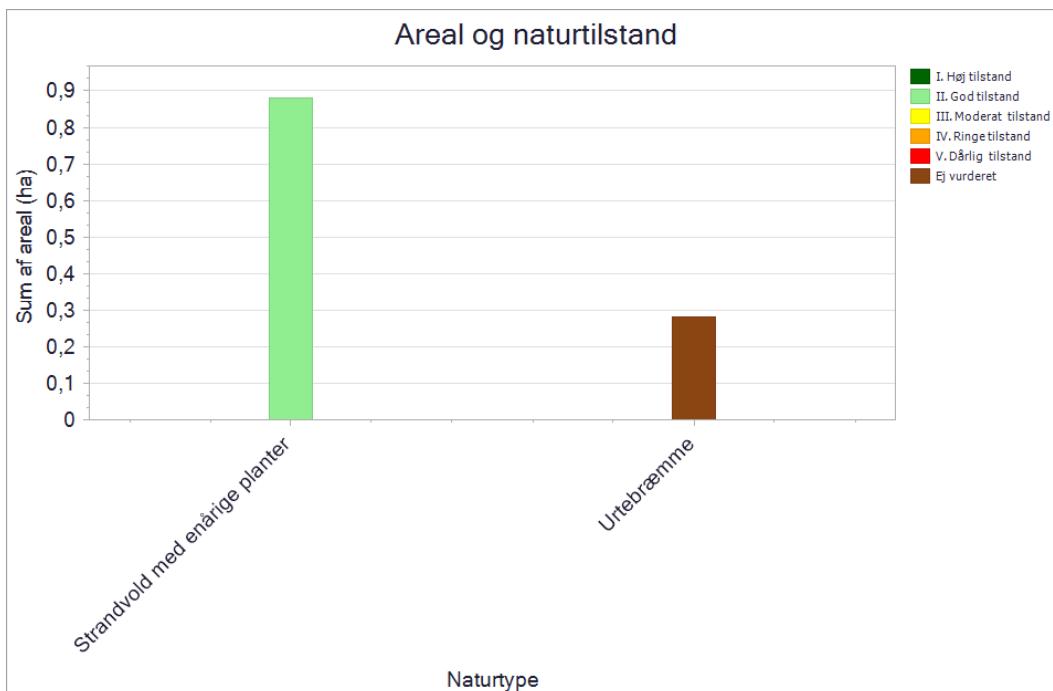
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

Lysåben

Lidt under 2/3 af arealet af kortlagt strandeng (1330) er i god til høj naturtilstand, hvilket i overvejende grad skyldes at driften på arealerne hindrer tilgroning i høje græsser og urter samt vedplanter. Lidt over 1/4 af arealet er i moderat tilstand mens den resterende del er i ringe og dårlig tilstand. Kendetegnende for arealerne er tilgroning med høje græsser og urter, samt begyndende vedplantedækning. Hele arealet med enårig strandengsvegetation (1310) er i god til høj naturtilstand, grundet afgræsning hvorfor der ikke er problemer med tilgroning.

Over halvdelen af klitarealerne med naturtyperne grå/grøn klit (2130), klitlavning (2190) og forklit (2110) er i god tilstand, hvilket i overvejende grad skyldes en god struktur som følge af driften på arealerne. Den resterende del er enten i moderat eller ringe tilstand, hvilket hovedsageligt skyldes tilgroning med invasive arter.

Surt overdrev (6230) er den mest udbredte overdrevstype i området og 3/4 af arealet er i god tilstand, hvilket skyldes at driften på arealet hindrer tilgroning. Den moderate til ringe tilstand på den resterende del af arealet skyldes begyndende tilgroning med græsser og urter samt et lavt indhold af arter med høj botanisk score. Blot en mindre del af arealet med kalkoverdrev (6210) og tørt kalksandsoverdrev (6120) er i en god naturtilstand, og den resterende del er moderat til dårlig naturtilstand. Dette skyldes især begyndende tilgroning og for tørt kalksandsoverdrev (6120) tilgroning med vedplanter samt invasive arter.

Over halvdelen af arealet af rigkær (7230) er i god naturtilstand, hvilket bl.a. skyldes en god struktur. På den resterende del ses tilgroning med både høje græsser og urter samt vedplanter, hvilket er skyld i den moderate tilstand af arealet.

Den bølgepåvirkede naturtype strandvold med enårige planter (1210) og strandvold med flerårige planter (1220) er i god til høj naturtilstand, hvilket skyldes, at der ikke ses nævneværdig tilgroning af arealerne.

Kystklinten (1230) er dels i god tilstand og dels i moderat til ringe tilstand. Den moderate til ringe tilstand skyldes tilstedeværelse af invasive arter og nogen tilgroning med vedplanter. Den gode tilstand skyldes i overvejende grad erosion, der hindrer tilgroning af arealet.

Urtebræmme (6430) har ikke et tilstandsvurderingssystem, hvorfor naturtilstanden ikke er kendt for naturtypen.

Skov

For skovnaturtyperne, som ikke har noget tilstandsvurderingssystem, giver mængden af store træer samt liggende og stående dødt ved en indikation af naturkvaliteten på arealet.

For naturtypen bøg på muld (9130) er der på 58 % af arealet 1-5 store træer pr. ha. Der er under et stort træ pr. ha på 35 % af arealet, mens der på det resterende areal er mere en 10 træer pr. ha. Mængden af stående dødt ved er generelt lav, idet der på 84 % af arealet er registreret mindre end et stk. pr. ha, og på den resterende del er der registreret 1-5 stk. pr. ha. Fordelingen af liggende dødt ved er modsat af det stående, idet 80 % af arealet har 1-5 stk. pr. ha og 20 % mindre end et stk. pr. ha.

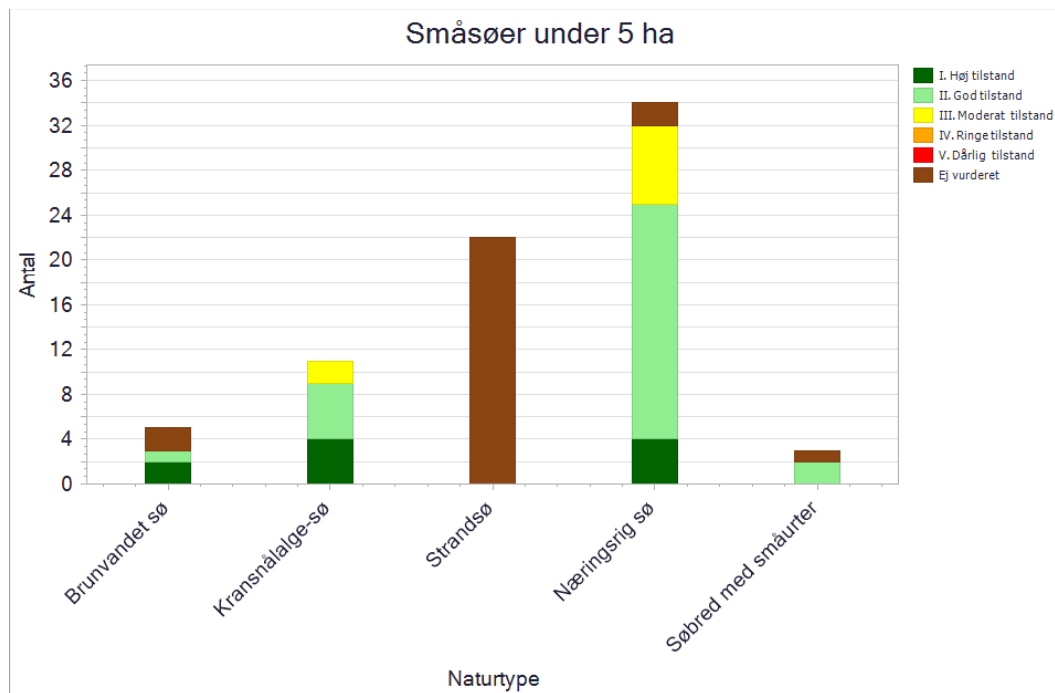
På arealet med ege-blandskov (9160) er der mere end 10 store træer pr. ha på 83 % af arealet. På resten af arealet er der registreret 1-5 store træer pr. ha. For stående dødt ved er der registreret 1-5 stk. pr. ha på 83 % af arealet og under et stk. pr. ha på den resterende del. Mængden af liggende dødt ved er for hele arealet af naturtypen på 1-5 stk. pr. ha.

Mængden af store træer i elle- og askeskov (91E0) er 1-5 træer pr. ha på hovedparten af arealet. På en lille del (6%) er der registreret 6-10 store træer pr. ha. Mængden af stående dødt ved er for hele arealet på 1-5 stk. pr. ha. Der er registreret 6-10 stk. liggende dødt ved pr. ha på 63 % af arealet, mens der på den resterende del er registreret 1-5 stk. pr. ha.

Kystklint på Knudshoved Odde. Foto: Jens Søgaard Hansen.

2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Der er i dette Natura 2000-område i alt blevet kortlagt 75 småsøer med habitatnatur.

Af disse vandhuller er 5 blevet kortlagt som brunvandet sø (3160). De er tilstandsberegnet med henholdsvis to i høj tilstand, en i god tilstand og to der ikke er blevet tilstandsberegnet. Vandhullerne i god og høj tilstand er karakteriseret ved at have en god struktur, bl.a. at der en bræmme på mindst 10 m til dyrkningsjord, og at der ikke er påvirkning fra landbrugsdrift.

Der er spredt i hele området blevet kortlagt 11 vandhuller som kransnålalgesø (3140). 9 af disse vandhuller er i høj eller god tilstand, og to er i moderat tilstand. Vandhullerne i god og høj tilstand er med udbredt dækning af kransnålalger, lavt indhold af trådalger, en dyrkningsfri bræmme omkring vandhullet og ingen negativ påvirkning fra landbrugsdrift. Vandhullerne i moderat tilstand er derimod påvirket af landbrugsdrift.

I området er der kortlagt 22 strandsøer (1150), der alle ligger kystnært. Der er endnu ikke udviklet et tilstandsvurderingssystem for denne naturtype, hvormed tilstanden er ukendt.

Næringsrig sø (3150) er den mest almindelige sønaturtype i området med 34 kortlagte vandhuller. Tilstanden er beregnet til 25 i høj eller god tilstand, 7 i moderat tilstand og to er ikke tilstandsberegnet. Kendetegnende for vandhullerne i høj eller god tilstand er, at de har en god struktur med udbredt undervandsvegetation, en bræmme på mindst 10 m til dyrkningsjord og ofte også afgræsning eller høslæt på denne bræmme. Vandhullerne i moderat tilstand er kendetegnet ved udbredt forekomst af trådalger, der indikerer næringspåvirkning.

I området er der kortlagt tre vandhuller med naturtypen søbred med småurter (3130). Det ene vandhul er ikke blevet tilstandsberegnet, mens de to øvrige er i god tilstand. De er kendetegnet ved at have en høj dækning af amfibiske planter, en bræmme på mindst 10 m til dyrkningsjord og afgræsning af denne bræmme. Samtidig er der ikke registreret trådalger i vandhullerne.

2.3.3 Forekomst af marine naturtyper

Naturtype	Naturtype nr.	Kortlægningsår	Kortlagt areal
Sandbanke	1110	2012	688 ha
Mudder og sandflade blottet ved ebbe	1140	2004	19 ha
Kystlaguner og strandsøer	1150	2004	3.342 ha
Bugter og vige	1160	2004	7.155 ha
Stenrev	1170	2012	3.240 ha

Tabellen viser arealet af områdets kortlagte marine naturtyper og kortlægningsåret.

Områdets marine naturtyper er kortlagt i 2004 og 2012. I den forbindelse er der kortlagt 5 marine naturtyper i form af sandbanker, mudder og sandflade blottet ved ebbe (vadeblade), kystlaguner og strandsøer, bugter og vige samt rev.

Sandbanke (1110)

Sandbanker adskilles fra den øvrige sandbund ved at være den opragende eller forhøjede del af havbunden. De fleste kortlagte sandbanker i området ligger i kystparallelle banker fra Hylteholme ved Avnø og over til Knudshoved Odde.

Mudder og sandflader blottet ved ebbe (vadeblade) (1140)

Naturtypen er registreret mellem Enø og Dybsø. Den rummer ofte mange mikroalger og evt. ålegræs, men typisk ingen landplanter. Fladerne huser mange invertebrater og har derfor betydning som fourageringsområde for vadefugle.

Kystlaguner og strandsøer (1150)

Hele Karrebæk Fjord, Karrebæk Strøm og Dybsø Fjord er kortlagt som en meget stor kystlagune. Derudover er de beskyttede vandflader ved Avnø-halvøen kortlagt som kystlagune. Naturtypen er kendetegnet ved en ofte ringe vandudskiftning, som typisk kun sker ved højvande. Det giver et meget varierende saltindhold, som stiller store krav til dyre- og plantelivet.

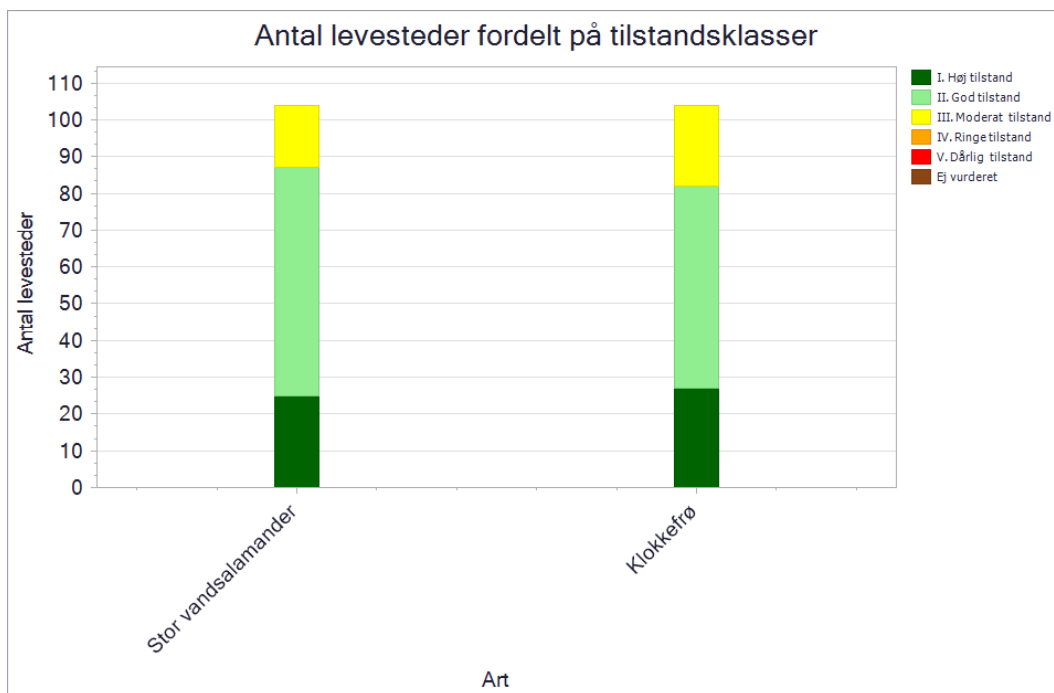
Bugter og vige (1160)

Karrebæksminde Bugt og Avnø Fjord er kortlagt som bugt med partier af sandbanker og rev. Den fastsiddende vegetation er meget sparsom på større dybder, men på lavere vand er der høje dækningsgrader af alger og ålegræs, dog med ringe artsdiversitet.

Stenrev og biogene rev (1170)

Habitatområdet er domineret af randmorænestrøg, hvor Knudshoved Odde er den mest markante. Randmorænestrøgene kan ligeledes identificeres på havbunden, hvor den stenede bund udgør store områder på det lave vand i Karrebæksminde Bugt. Naturtypen findes ud for Enø og Dybsø, et stort areal vest for Avnø Røn samt på Knudshoved Rev. På lavere vand er der høje dækningsgrader af alger og ålegræs, dog med ringe artsdiversitet.

2.3.4 Tilstand af levesteder for arter

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Der er i alt kortlagt 104 levesteder for henholdsvis stor vandsalamander og klokkefrø. Det er de samme vandhuller for begge arter, men da de to arter har forskellige krav til levestedet kan samme vandhul have en forskellig tilstand afhængigt af artens krav.

Stor vandsalamander

Af de kortlagte levesteder for stor vandsalamander er 25 levesteder i høj tilstand, 62 er i god tilstand og 17 er i moderat tilstand. Kendetegnende for levestederne i høj og god tilstand er, at vandhullet har en god struktur og at der er et middel til højt indhold af plantearter, der er følsomme overfor negative påvirkninger. Der er ingen eller kun lidt skyggevirksomhed fra bredvegetation af træer

og buske, og der er typisk en stor andel af bredareal med græsning eller høslæt. Levestederne i moderat tilstand har et lavt artsindhold og ofte også en dårlig struktur. Der er ofte en væsentlig skyggepåvirkning af bredvegetation og der er oftest ingen afgræsning eller høslæt ved bredden af vandhullet.

Klokkefrø

Af de kortlagte levesteder for klokkefrø er 27 i høj tilstand, 55 i god tilstand og 22 i moderat tilstand. Det er kendetegnende for vandhullerne i høj og god tilstand, at skyggepåvirkningen fra træer og buske på bredden er lav, at der er en udyrket bræmme på 10 m omkring vandhullet, og at der i denne bræmme bliver afgræsset eller der bliver taget høslæt. Vandhullerne i moderat tilstand er kendetegnende ved at have udbredt skygge fra træer og buske ved bredden, manglende afgræsning af 10 m bræmme og direkte påvirkning fra landbrugsdrift. De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

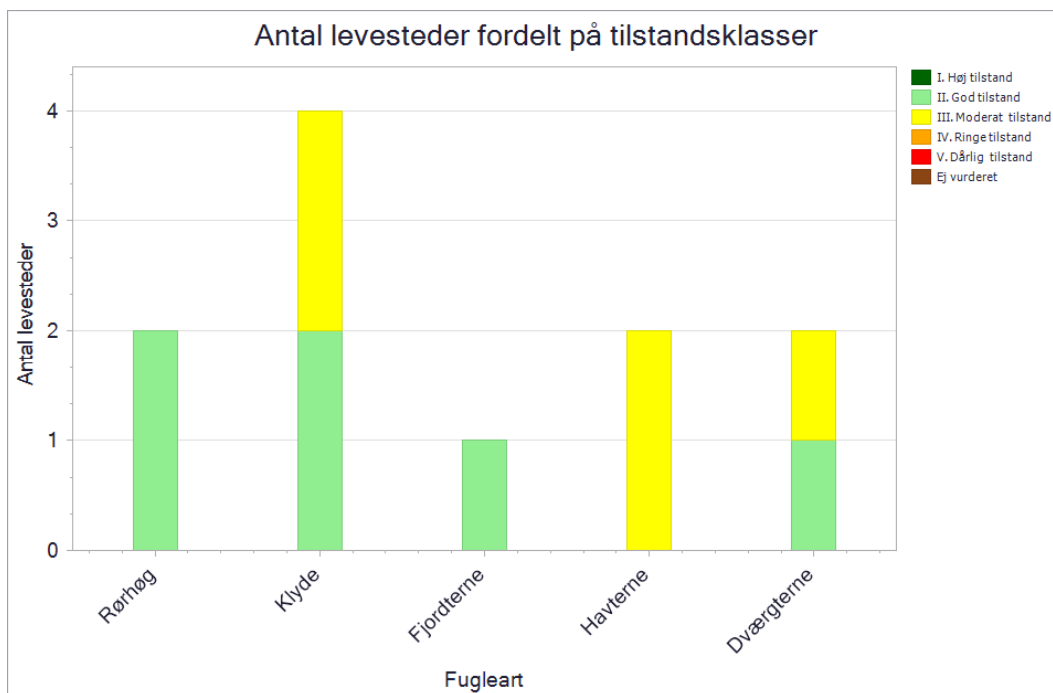

Klokkefrø. Foto: Jens Søgaard Hansen.

2.3.5 Tilstand af levesteder for ynglefugle

Kortlægningen af ynglefuglenes levesteder er foretaget i 2017-19, og den beregnede tilstand fremgår af nedenstående diagram.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Klyde

I området er der kortlagt fire levesteder for klyde, hvoraf de to er i god tilstand mens de øvrige to er i moderat tilstand. De to levesteder i god tilstand er kendetegnende ved, lav vegetationen, og at de er svært tilgængelige for eksempelvis ræv. Levestederne i moderat tilstand er kendetegnet ved forholdsvis høj vegetation, og at ræv har let adgang til arealerne.

Rørhøg

De to kortlagte levesteder for rørhøg er begge i god tilstand. Det skyldes, at det er forholdsvis store fugtige arealer med rørsump. En stor, tæt og fugtig rørskov giver rørhøgen mulighed for at placere reden uforstyrret og fugtigheden besværliggør adgangen for landlevende rovdyr som f.eks. ræv.

Havterne

De to kortlagte levesteder for havterne er begge i moderat tilstand, grundet en forholdsvis høj dækning af mellemhøj vegetation samt tilgængelighed for rovdyr som ræv, da øerne ligger tæt på fastlandet.

Dværgterne

De to levesteder, der er kortlagt for dværgterne er i henholdsvis god og dårlig tilstand. Levestedet på Dybsø er i god tilstand, hvilket skyldes, at en forholdsvis stor del af levestedet er vegetationsløst, og at der ikke er forstyrrelse fra mennesker, hvilket arten er meget følsom overfor. Det moderate levested findes på "Hjerteøen" ved Avnø. Der er forstyrrelsen fra mennesker forholdsvis høj, og der er en stor andel med høj vegetation.

Fjordterne

Der er kortlagt et levested for fjordterne på Avnø Røn. Det kortlagte levested er i god tilstand, fordi det ligger uforstyrret og er svært tilgængeligt for rovdyr samt at vegetationen er lav.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede og langsigtede mål for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Arter eller naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller fugle med faldende bevaringstrend og som også er truede jf. rødlisten
- Naturtyper, der findes i særlig stor forekomst i Danmark set i forhold til det samlede areal i EU

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er beregnet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er et tilstandsvurderingssystem, skal området bidrage til at gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes og tage udgangspunkt i den bedste faglige viden, hvilket kan være udvalgte strukturparametre, udbredelse m.v.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. For naturtyperne tages der udgangspunkt i en række økologiske forhold, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i deres levesteder eller bestandsstørrelse. Samlet set vil der være et større fokus på mere naturlig dynamik og naturlig variation naturtyperne, arterne og fuglene imellem. Se oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder, i bilag 1.

Generelt gælder det, at målsætningerne rækker ud over den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og som desuden afspejler en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne skal tage udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det gøres bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades. Herunder gælder især, at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau. Målet er,

- At de store lavvandede marine områder har et artsrigt dyre- og planteliv. Områderne opfylder derved livsbetingelserne for trækkende vandfugle som troldand og blishøne, der er i tilbagegang samt forekomster af bl.a. knopsvane, sangsvane, grågås, sædgås, bramgås, skeand, spidsand, taffeland og lille skallesluger.
- At fri landskabsdannelse og dynamik præger langt hovedparten af områdets kyststrækninger.
- At der er sikret tilstrækkelige, forstyrrelsesfri områder for Natura 2000-områdets meget store antal vand- og kysttilknyttede fuglearter samt spættet sæl.
- At der sikres tilstrækkelige levesteder for klokkefrø, der har en af landets største bestande i området.
- At sikre de marine naturtyper, der alle har en stærkt ugunstig bevaringsstatus. I dette område drejer det sig især om lagune (1150) der er repræsenteret med ca. 25% i den marinbaltiske region, samt bugt (1160), som har en særlig stor andel af forekomsten på europæiske plan.
- At sikre arealet af de stærkt ugunstige strandvoldssystemer (1220) og klitnaturtyper (2110/2130/2190) samt strandenge (1330). Herved sikres samtidig også levesteder for havterne og klyde, der er i tilbagegang.
- At sikre arealerne af de store forekomster af tørt kalksandsoverdrev (6120), der er i stærkt ugunstig bevaringsstatus.
- At sikre arealerne med kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) samt rigkær (7230), der alle er i stærkt ugunstig bevaringsstatus.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- Den økologiske integritet for området derudover sikres ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

I området skal der være mulighed for en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning, eksempelvis de som er nævnt under de overordnede målsætninger.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. Se bilag 1 for oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder.

Generelt

- Den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Terrestrisk habitatnatur

Der er kortlagt ca. 1.017 ha terrestriske habitatnaturtyper i området. Heraf er ca. 106 ha kategoriseret som naturtyper på flyvesand, ca. 750 ha som salttolerante naturtyper, ca. 123 ha som naturtyper knyttet til overvejende tørbund og ca. 38 ha som naturtyper knyttet til overvejende vådbund.

- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 68 ha naturtyper på flyvesand, mindst 468 ha salttolerante naturtyper, mindst 54 ha tørbundsnaturtyper og mindst 19 ha vådbundsnaturtyper i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 33 ha. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.

Arter

- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.

Ynglefugle

- Tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder må ikke være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II.
- For mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang.

Træfugle

- For træfugle, der kan optræde med internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af international betydning.
- For træfugle, som ikke optræder med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, er målet, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang.

Søer under 5 ha

- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Marine- og ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)

- For marine naturtyper henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.
- For de marine naturtyper skal tilstand og areal være stabile eller i fremgang og bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype eller art på udpegningsgrundlaget eller en målsætning om sikring af den nationale bestand af en fugl på udpegningsgrundlaget kan indebære en lokal nedprioritering af en anden naturtype, fugl eller art på udpegningsgrundlaget, og det er derfor nødvendigt at foretage et valg.

Tørt kalksandsoverdrev (6120) er en naturtype med stærkt ugunstig bevaringsstatus i Østdanmark. Sydvendte kystklinter af kalkholdigt sandmoræne vil under naturlige forhold normalt kunne opretholde en lysåben vegetation præget af arter fra tørt kalksandsoverdrev (6120). Fravær af græsning eller forhøjet næringsbelastning kan fremme tilgroningen således, at denne naturtype udvikles til kalkoverdrev (6210) eller kratbevokset kystklint (1230). I forvaltningen af disse arealer prioriteres tørt kalksandsoverdrev (6120) over kalkoverdrev (6210) og kystklint (1230). Meget gamle bevoksninger af vilde, selvsåede træer og buske på kystklinter (1230) bevares.

Rørhøg yngler i partier af sluttet, fugtig og uforstyrret rørskov. For at sikre levesteder for rørhøg bør der være strandengsarealer (1330), der er undtaget den generelle målsætning om afgræsning/høslæt.

Tæt blomstret hindebæger på strandeng på Dybsø. Foto: Miljøstyrelsen.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, og fuglebeskyttelsesdirektivets tilsvarende krav om at sikre den nationale bestand af de fugle, som er omfattet af direktivet, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever disse EU-direktivkrav, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. En del af prioriteringen fra anden planperiode videreføres. Der skal således i tredje planperiode fortsat være fokus på indsatser for særligt truede fugle og arter, bekæmpelse af invasive arter, fortsættelse af arbejdet med at gennemføre og afsøge behov for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og gennemføre fiskeriregulering, samt fortsættelse af indsatsen for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer og skovarealer. Der bør løbende være opmærksomhed på den naturlige synergi, og at indsatser for naturtyper ofte også gavner fugle og arter koblede til pågældende naturtyper.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer. Således beskriver retningslinjerne ikke metoden eller placering af enkelte projekter. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats til bedring af vandkvaliteten gennemføres som led i vandplanlægningen og havstrategidirektivet, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og dette er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder, og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.
4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlag, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.
9. Opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder.
10. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

4.2 Områdespecifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levestederne for havterne og klyde sikres eller forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne, splitterne og dværgterne.
2. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 4 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
3. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
4. Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for vildtreservatet Dybsø Fjord.

4.3 Relation til vandområdeplaner

Dette Natura 2000-område ligger inden for vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region.

Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen. Vandområdeplanerne for 2021-2027 kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus. Indsatserne kan eksempelvis være reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen til søer, reduktion af tilledningen af organisk stof til vandløb samt reduktion af kvælstofbelastningen til marine vandområder. Hertil kommer fx genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. De konkrete indsatser for planperioden 2022-2027 er beskrevet i de nye vandområdeplaner og fremgår af indsatsbekendtgørelsen. Indsatserne vil også blive præsenteret i MiljøGIS for vandområdeplanerne på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger

Nedenstående tabeller angiver hvordan naturtyper, arter og fugle er grupperet i dette Natura 2000-område, og som der refereres til i de konkrete målsætninger. På Miljøstyrelsens Natura 2000-hjemmeside kan man se det samlede overblik over alle naturtyper, fugle og arter, der er koblet til de enkelte grupper. For tabeller med naturtyper angiver *, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Grupperinger af terrestrisk habitatnatur	Tilstandsvurderingssystem	Naturtype navn	Naturtype nr.
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Forklit	2110
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Grå/grøn klit*	2130
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Hvid klit	2120
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Klitlavning	2190
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Enårig strandengsvegetation	1310
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandeng	1330
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandvold med enårige planter	1210
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandvold med flerårige planter	1220
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kalkoverdrev*	6210
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kystklint/klippe	1230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Surt overdrev*	6230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tørt kalksandsoverdrev*	6120
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på muld	9130
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Urtebræmme	6430
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Rigkær	7230
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tidvis våd eng	6410
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Ege-blandskov	9160
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Elle- og askeskov*	91E0

Grupperinger af habitatarter	Arts navn	Arts nr.
Arter med tilstandsvurderingssystem	Klokkefrø	1188
Arter med tilstandsvurderingssystem	Stor vandsalamander	1166
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Skæv vindelsnegl	1014
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Spættet sæl	1365
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Sumpvindelsnegl	1016

Grupperinger af ynglefugle	Fugle navn	Fugle nr.
Kolonirugende fugle	Dværgterne	A885
Kolonirugende fugle	Fjordterne	A193
Kolonirugende fugle	Havterne	A194
Kolonirugende fugle	Klyde	A132
Mose- og rørskovsfugle	Rørhøg	A081
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Havørn	A075
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Rødrygget tornskade	A338

Grupperinger af trækfugle	Fugle navn	Fugle nr.
Trækfugle, ikke national/international betydende forekomst	Havørn	A075
Trækfugle, international betydende forekomst	Blishøne	A125
Trækfugle, international betydende forekomst	Bramgås	A045-A
Trækfugle, international betydende forekomst	Grågås	A043
Trækfugle, international betydende forekomst	Knopsvane	A036
Trækfugle, international betydende forekomst	Lille skallesluger	A767
Trækfugle, international betydende forekomst	Sangsvane	A038
Trækfugle, international betydende forekomst	Skeand	A857
Trækfugle, international betydende forekomst	Spidsand	A054
Trækfugle, international betydende forekomst	Sædgås	A039
Trækfugle, international betydende forekomst	Taffeland	A059
Trækfugle, international betydende forekomst	Troldand	A061
Trækfugle, national betydende forekomst	Krikand	A052

Grupperinger af søer under 5 ha	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer under 5 ha	Brunvandet sø	3160
Søer under 5 ha	Kransnålalge-sø	3140
Søer under 5 ha	Næringsrig sø	3150
Søer under 5 ha	Søbred med småurter	3130

Grupperinger af marine og ferskvandsnaturtyper	Naturtype navn	Naturtype nr.
Marin naturtype	Bugt	1160
Marin naturtype	Lagune*	1150
Marin naturtype	Rev	1170
Marin naturtype	Sandbanke	1110
Marin naturtype	Vadeflade	1140

Resume

Natura 2000-plan for Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde (nr. 169). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter, fugle og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede arter, fugle og naturtyper beskrives og der fastlægges målsætninger og indsatser.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk